

2. Головань М.С. Аналіз тенденцій розвитку вищої освіти в умовах глобалізації, інтеграції та інформатизації суспільства. 31-ше вид. Ялта : РВВ КГУ, 2011.

3. І.М Сопілко М.О Дей та ін. Сучасні виклики юридичної освіти в університетському просторі: монографія. Тернопіль : Вектор, 2018. 334 с.

4. Завальний А.М. Інновації юридичної освіти. 4-те вид. Київ : Наук. вісн. Нац. акад. внутріш. справ, 2018.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-509-2-18>

**ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ
НАУКОВИХ УСТАНОВ ТА ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
В ЧАСТИНІ ПРОВАДЖЕННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ЗА НАПРЯМОМ «БЕЗПЕКОВИЙ»**

Назимко Єгор

*доктор юридичних наук, професор, майор поліції,
перший проректор
Донецький державний університет внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна*

Захарченко Андрій

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад
Донецький державний університет внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна*

Одним з важливих нововведень у галузі науки та освіти стало суттєве оновлення Порядку проведення державної атестації наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності [1]. При цьому в пункті 1 оновленого Порядку обумовлено, що особливості проведення державної атестації закладів вищої освіти (вищих військових навчальних закладів, закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання) в частини провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності, наукових установ за науковим напрямом «Безпековий» встановлюються спільним наказом МОН та центральних органів виконавчої влади, інших державних органів, Національної академії наук, національних галузевих академій наук, до сфери управління яких належать (у віданні (підпорядкуванні) яких перебувають) наукові установи/заклади вищої освіти (далі відповідно – НУ/ЗВО), яким розпорядчими документами органів державного управління

(засновників) визначені повноваження у сферах національної безпеки і оборони, з урахуванням специфіки їх діяльності.

На цей час проект такого наказу перебуває на стадії розроблення. При цьому попереднє вивчення порушеного питання виявило низку складних і дискусійних аспектів, які потребують опрацювання та обговорення із залученням фахової спільноти.

З урахуванням зазначених чинників, наказом МВС України від 12.02.2025 р. № 194 утворено робочу групу з розроблення пропозицій до нормативно-правових актів у сфері проведення державної атестації ЗВО, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, вищих військових навчальних закладів Державної прикордонної служби України, Національної гвардії України в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності за науковим напрямом «Безпековий». До складу робочої групи увійшли представники Департаменту освіти, науки та спорту МВС, а також ЗВО, що належать до сфери управління відповідних державних органів.

Серед ключових питань, які стали предметом уваги робочої групи, слід відзначити, насамперед, недостатню визначеність змістовного охоплення наукового напрямку, що названий «Безпековим». Зокрема, згідно з додатком до чинного Порядку [1] до переліку галузей знань, що враховуються у науковому напрямі «Безпековий», належать: воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону, цивільна безпека. Однак такий перелік не в повній мірі корелює з Переліком наукових спеціальностей, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14.09.2011 № 1057 [2], та Переліком галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України [3]. Окремо варто наголосити, що затверджений Перелік наукових напрямів, за якими проводиться державна атестація наукових установ та закладів вищої освіти [1], не містить згадки про таку галузь, як «правоохоронна діяльність», тоді як згідно з Переліком галузей знань і спеціальностей [3] «цивільна безпека» та «правоохоронна діяльність» визначені як окремі спеціальності, що входять до галузі знань «Безпека та оборона».

З огляду на вищенаведене, та беручи до уваги те, що здійснення наукових досліджень з проблем правоохоронної діяльності є пріоритетною складовою наукової діяльності ЗВО, які належать до сфери управління МВС України, вбачається необхідним додатково унормувати питання щодо приналежності галузі знань «правоохоронна діяльність» до таких, що враховуються у науковому напрямі «Безпековий».

Деякі особливості умов проведення державної атестації за науковим напрямом «Безпековий» наразі вже встановлено чинними нормативно-правовими актами. Зокрема, передбачено, що інформаційні матеріали,

які подаватимуться НУ/ЗВО до МОН для проведення державної атестації за цим науковим напрямом, можуть містити службову інформацію, а склад експертної групи за вказаним науковим напрямом затверджується МОН за поданням відповідних державних органів та організацій, до сфери управління яких належать (у віданні (підпорядкуванні) яких перебувають) такі НУ/ЗВО, з урахуванням вимог Закону України «Про державну таємницю». Включення до складу експертної групи за науковим напрямом «Безпековий» іноземних експертів не здійснюється [1; 4].

У розвиток цих положень при подальшому встановленні особливостей проведення державної атестації за цим науковим напрямом пропонується, зокрема, передбачити, що з урахуванням визначеного кількісного складу експертної групи за науковим напрямом «Безпековий» МОН встановлює вимоги до подання відповідними державними органами та організаціями кандидатур до складу експертної групи та інформує ці державні органи (організації) про необхідність внесення такого подання. У разі, якщо інформаційні матеріали, які подаються за науковим напрямом «Безпековий», міститимуть інформацію з обмеженим доступом, у заявці на проведення державної атестації має зазначатися про наявність такої інформації, а також про надання керівником відповідного ЗВО (НУ) згоди на опрацювання цієї інформації уповноваженими працівниками МОН та членами експертної групи. Передача (надсилання) заявки та інформаційних матеріалів здійснюється із дотриманням Типової інструкції про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2016 року № 736.

В контексті аналізованих питань слід також відзначити, що чинним Порядком проведення державної атестації [1] передбачено потребу розроблення спеціальної Методики оцінювання ефективності наукової (науково-технічної) діяльності НУ та ЗВО саме за науковим напрямом «Безпековий». У зв'язку з цим вбачається, що для вирішення цього завдання визначальне значення має підготовка спеціального Переліку показників, за якими здійснюватиметься оцінка результативності наукової (науково-технічної) діяльності НУ/ЗВО за цим науковим напрямом (як додатку до вищевказаної Методики). При цьому окрім показників, що є загальними для різних наукових напрямів [4], до зазначеного Переліку потрібно внести низку показників, що відображають специфіку діяльності відповідних НУ/ЗВО. До таких специфічних показників пропонується віднести, зокрема: чисельність наукових і науково-практичних працівників, що є учасниками бойових дій та/або залучалися до забезпечення та здійснення заходів правового режиму воєнного або надзвичайного стану, брали участь у відбитті збройної агресії, несли службу у прифронтових регіонах, брали участь у ліквідації наслідків ворожих обстрілів та

надзвичайних ситуацій воєнного характеру; чисельність наукових і науково-педагогічних працівників, що мають досвід практичної роботи в органах, які входять до складу сектору безпеки і оборони; чисельність ад'юнктів; кількість опублікованих збірників за результатами наукових заходів з актуальних проблем безпеки та оборони; кількість опублікованих статей, посібників та інших видань, що містять інформацію з обмеженим доступом; кількість виконаних наукових досліджень на замовлення органів, що входять до складу сектору безпеки та оборони; кількість результатів наукових досліджень, впроваджених у діяльність зазначених органів; і ін.

Врахування наведених пропозицій сприятиме створенню належного нормативно-правового підґрунтя для проведення державної атестації НУ та ЗВО в частині провадження діяльності за науковим напрямом «Безпековий», результати якої мають враховуватися при визначенні перспектив подальшого розвитку наукової діяльності та підготовки наукових кадрів для сектору безпеки і оборони.

Література

1. Про затвердження Порядку проведення державної атестації наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 540. (Із змінами). *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-2017-%D0%BF#Text>.

2. Про затвердження Переліку наукових спеціальностей: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 р. № 1057. (Із змінами). *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1133-11#Text>.

3. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266. (Із змінами). *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text>.

4. Про державну атестацію наукових установ та закладів вищої освіти в частині провадження такими закладами наукової (науково-технічної) діяльності: Наказ Міністерства освіти і науки України від 21 жовтня 2024 р. № 1485. (Із змінами). *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1743-24#n20>.